

Czy zapach może być dziedzictwem kulturowym? Czy muzeum możemy zwiedzać przy użyciu węchu? Czy pamiętamy zapach wystaw odwiedzonych w różnych muzeach?

Zwiedzając wystawy wewnątrz muzeów zachwycamy się pięknem oglądanych artefaktów. W czasie zwiedzania uruchomiony jest przede wszystkim nasz zmysł wzroku. Dodatkowo, gdy korzystamy z audioprzewodnika posługujemy się narządem słuchu. Możemy również wyobrazić sobie, że korzystamy z tego zmysłu, gdy zwiedzamy muzeum zegarów, lub gdy przemierzamy właśnie nowoczesną interaktywną wystawę, na której zamontowane są ekrany emitujące obrazy i dźwięki. Ostatnimi czasy coraz częściej możemy w proces zwiedzania zaangażować również zmysł dotyku, ponieważ wiele nowoczesnych muzeów udostępnia zwiedzającym współczesne kopie obiektów zabytkowych, po to, aby mogli oni dotknąć wiernie odwzorowanej kopii, zbadać jej powierzchnię, zapoznać się z jej strukturą, czy wprost przymierzyć ją, np. kopie miecza, korony, kielicha. Jest to szczególnie ważne dla osób niewidomych, u których zmysł wzroku nie uczestniczy w zwiedzaniu. Dlatego muzea, w celu zwiększenia atrakcyjności zwiedzania dla osób niewidomych, przygotowują opisane kopie, które pozwalają osobie niewidomej stworzyć obraz kształtu obiektu na podstawie dotyku. Czy to wszystkie zmysły, które wykorzystujemy w trakcie zwiedzania? Wydaje się, że równie istotny zmysłem człowieka, na który oddziałuje wystawa muzealna jest zmysł powonienia. Odczuwalne zapachy mogą wpływać na odbiór estetyczny obserwowanych dzieł sztuki. Celem projektu jest kompleksowe zbadanie zapachu kilku wybranych obiektów historycznych o szczególnym znaczeniu dla narodowego dziedzictwa kulturowego. Obiekty tej klasy zazwyczaj eksponowane są wewnątrz gablot wystawienniczych ze względów bezpieczeństwa. W związku z tym ich zapach nie może być poznany przez zwiedzających. Zapach obiektów zabytkowych może mieć również szczególne znaczenie dla osób niewidomych odwiedzających wystawy, ponieważ ich zmysł węchu jest bardzo wrażliwy, jako rekompensata braku wzroku. Dlatego, wbrew pozorom zapach obiektów zabytkowych może mieć kluczowe znaczenie dla zwiedzających. Szczególne obiekty zabytkowe, których zapach zostanie zbadany, będą wybrane we współpracy z kustoszami oraz konserwatorami. Będą oni również odpowiedzialni za opracowanie historii zapachu wybranych obiektów.

Zapach obiektów historycznych o szczególnym znaczeniu dla narodowego dziedzictwa kulturowego zostanie zbadany kilkoma technikami analitycznymi. Chromatografia gazowa w połączeniu ze spektrometrią mas pozwoli na zidentyfikowanie lotnych związków emitowanych z wybranych obiektów, które to związki tworzą charakterystyczny, historyczny zapach obiektów. Zapach obiektów zostanie również oceniony przez panel ekspertów zajmujących się olfaktometrią. Używając zmysłu powonienia oraz odpowiedniego słownika zapachów nazwą oni wyczuwany zapach obiektów historycznych. Badaniom będą towarzyszyć konserwatorzy.

Wyniki badań zostaną wykorzystane do odtworzenia zapachu zbadanych obiektów zabytkowych z wykorzystaniem związków chemicznych, które są bezpieczne dla człowieka oraz obiektów historycznych. Autentyczność odtworzonego zapachu zostanie oceniona przez panel ekspertów wyspecjalizowanych w olfaktometrii. Dodatkowo zostaną przeprowadzone testy potwierdzające, że odtworzone zapachy obiektów zabytkowych, będące mieszaniną związków chemicznych, są bezpieczne dla obiektów eksponowanych w muzeum oraz dla zwiedzających. Ankiety przeprowadzone wśród zwiedzających pozwolą ocenić o ile bardziej atrakcyjne jest zwiedzanie muzeum w sytuacji, gdy oprócz wzroku, podczas zwiedzania używany jest również węch. Ostatecznie zostanie stworzone Międzynarodowe Archiwum Zapachów Historycznych.